

گذری به اماکن تبرک

در مسافرت اخیر خود برای معالجه قلبی بکشور اسرائیل، توفیق زیارت اماکن مقدسه آنسرزمین نصیب اینجانب گردید که در عین کسالت مزاج تا جائیکه مقدور بود ضمن زیارت و بازدید از اماکن مزبوره بقول شیخ سعدی: در بیخ آدمم از چنین بوستان تهیدست رفتن بر دوستان - مشاهدات خود را هر چند مخلوط و ناقص باشد بمصداق قصیده معروف ایوان مداین خاقانی:

اخوان که ز ره آیند ره آوردی

برای اطلاع و استفاده علاقمندان در این مجله درج مینماید تا چه قبول افتد و چه در نظر آید .

در ازمنه قدیمه تمام این مناطق را که در قسمت شمالی شبه جزیره بزرگ عربستان و سواحل دریای مدیترانه واقع و فصل مشترک قطعه آسیا و افریقا میباشد خاک و مملکت شام میگفتند که شهر قدیمی دمشق پایتخت امروزی دولت سوریه در پانزده فرسخی مرز اسرائیل بهمان اسم باقیست و دولت اسرائیل مقارن جنگ بین المللی دوم در سرزمین باریکی - بین دول لبنان و اردن و سوریه و سعودی مرکز بیت و پایتختی شهر بزرگ تل اوویو تشکیل

و سال ۱۹۶۷ در جنگ معروف شش روزه مقداری از اراضی ممالک اعراب و مسلمین من جمله از کشور اردن شهر اورشلیم که خودشان جوشلیم مینویسند و در بین ایرانیها به بیت المقدس شهرت دارد بتصرف دولت اسرائیل در آمده .

۱ - آنچه از مشاهد مشرفه و اماکن متبرکه موجود و مفقود استنباط میشود گویا صد و بیست و چهار هزار (؟) پیغمبر مبعوث بغیر از عده معدودی که شاید از شمار انگشتان دست تجاوز ننماید در این سر زمین مبعوث و مرحوم شده حتی حضرت آدم علیه السلام که بروایات مختلفه در جزایر سرانندیب و سیلان هندوستان بزمین هبوط کرده بنا بنوشته ناصر خسرو در کتاب سفرنامه این مکان بوده است .

۲ - اساس بیت المقدس را دو مسجد

اقصى در نقطه نسبتاً بلندتر که بوسیله، چندپله سنگی کوچک بهم مربوط میشوند قرار گرفته است.

این مسجد از داخل و خارج از ظرافت و زیبایی خیره کننده، از هر جهت مشخص و ممتاز بوده ماداً و معنا" مورد توجه عامه میباشد.

داخل مسجد - در تزیین و تذهیب و مینیاتوری در دیوار و پنجره آن علاوه از نوشته‌های ناصر خسرو سیصد سال بعد از اودر عهد سلاطین ایوبی بخصوص سلطان صلاح‌الدین بقدری نقش و نگار و آیات و سوره باطلاو جواهرات نوشته و اضافه شده که چشم از دیدن آنها خیره میشود.

ابواب چند که از قدیم به مسجد تعبیه و هر کدام با اسم مخصوص در کتاب ناصر خسرو ذکر شده راه ورود و خروج آن میباشد.

دور تا دور سنگ (صخره) پنجره مشبک با ارتفاع یک متر تعبیه شده و فقط در یک جا سوراخی است که برحمت دست آدمی از آن میگذرد و علاقمندان با دراز کردن دست و بازوی خود از این راه سنگ (صخره) را زیارت مینمایند.

۴- مسجد اقصی - از مسجد قبلی بزرگتر دارای سقف مرتفع که سر ردیف پنجره مشبک قدیمی آنتیک باشیسه‌های الوان آنرا روشن کرده و چندین طاق گنبدی فشانگ عالی که مینباتوری مزین گردیده با خاتم کاری نفیس پوشیده شده که اخیراً یک قسمت از آنرا سیمان و ساروج مالیده تعمیر میکردند.

معروف اقصی که در قرآن مجید با سر سینه مبارکه " سبحان الذی اسرى تعبدا لیللا " بین المسجد الحرام (مکه معظمه) الی المسجد الاقصی الذی بارکنا حوله الی آخر تعریف و معرفی میشود و مسجد جامع یا عمر یا صخره که بهر سه اسم مذکور و بفاصله صد متر در مقابل هم قرار گرفته تشکیل میدهد که قبور سایر انبیاء و دیوار معروف ندبه یهودیها متصل باین محوطه نیز جزو آن میباشد.

۳- مسجد عمر یا جامع یا صخره بنوشته ناصر خسرو که بدور سنگ معروف (صخره) بنا شده این سنگ از عهد حضرت موسی علیه السلام قبله بوده پس از بعثت جناب ختمی مرتبت با مر حضرت احدیت خانه کعبه در معظمه قبله تعیین شده است.

سنگ قبله که معراج حضرت رسول نیز از این نطقه بوقوع پیوسته سنگ مایل ب رنگ کبود روشن و نامنظم بعرض و طول هر کدام ۱۰ الی ۱۲ متر مکعب ناهموار که بقدر دو متر از سطح زمین بالاتر و سطح پایین آن را در دغمه مانندی را میپوشاند که اطراف آن سنگی را تشکیل میدهد که علاقمندان با ۶/۵ پله کوچک پایین میروند و در آنجا جای نماز حضرت رسول و حضرت ابراهیم و حضرت یعقوب علیهم السلام محفوظ و معین میباشد و زوار هم نماز میگذارند. نویسنده نیز باین فیض رسیدم تا چه قبول افتد و این محل با ارتفاع قد آدمی تقریباً ۱۵ متر مربع وسعت دارد.

مسجد صخره در شمال محوطه مسجد.

ظنین شده با کمال ادب عذر بنده را خواسته
من هم قرائت فاتحه را تمام کرده بیرون
آمدم .

در اماکن مقدسه اسرائیل - چه یهود

و چه مسیحی بقدری حاخام و کشیش حتی
طلاب جوان هردو مذهب زیاد است که در
سایر نقاط نیست و از این جهت بشهر قم ما
شبهت دارد - ملای مسلمان هم بعمامه و عبا
علمای اسلامی ندیدم حتی پیشنهاد سنی
مسجد اقصی که نماز جماعت میخواند بدون
عبا و عمامه فقط مختصر پارچه سفیدی
دور شبکلاه خود داشت که این بنده نیز
در صف نماز ایستاده من دستها آویزان و
آنها دست بسینه نماز ظهر را بجماعت
خواندم و کسی چیزی نگفت فقط آنها که
در رکعت دوم قنوت - نگرفته من هم شنیده
بودم که قنوت مستحب است قنوت نگرفتم .

۷- دیوار بزرگی که با چند صد متر
طول و بیش از ۱۵ متر ارتفاع از سنگهای مکعبی
یک متری بالا آمده و چندین قرن سابقه دارد
و گویا از حضرت داود علیه السلام باشد
منطقه بیت المقدس را از شهر جدا میکند
و در ورود بمحوطه شمالی که اماکن مقدسه
باشد بر سردر دروازه بزرگی که باب الخلیل
قدس معروف است کتیبه میدان عمر بن خطاب
نصب شده که در سردر سنگی آن نیز اسم
سلطان سلیمان عثمانی که تاجنگ بین الملل
اول و شکست عثمانی از متفقین قسمت اعظم
ممالک عربی جزو امپراطوری عثمانی بود
بتاریخ ۹۴۵ هجری قمری نوشته شده است .

این مسجد نیز با تمام عظمت خود
از بزرگترین مساجد اسلامی و داخل مسجد
خیلی بیشتر از خارج آن رنگ و روغن و
تزئینات دارد .

اینجا هم چندین در بزرگ تاریخی
دارد که هر کدام با اسم مخصوص خود معروف
میشوند . قبر حضرت زکریا علیه السلام
نیز در خارج این مسجد دیده شد .

۵- بازار قدس - علاوه از بازار عمومی
که نزدیک باین مساجد میباشد - راسته
بازار بزرگ طاق بلندی وصل بمحوطه مساجد
باییت القدس میباشد که بعکس گنبد بازارهای
ایران که با آجر میباشد گنبد بلند آن با
قلوه سنگهای نسبتا " درشت چنان ضرب و
تعمیه شده که خیلی خوشنما میباشد . و تمام
خانه ها و عمارات شهر قدس و حتی تل اوپو
و خلیل و حیفا که من دیدم از سنگ و بلوکه
بوده و آجر بچشم نخورد .

۶- دیوار ندبه پشت محوطه مساجد
و چسبیده بآنها با ارتفاع بیش از ده متر و
عرض صد متر متعلق بجماعت یهود که همه
وقت یک عده از آنان در پای دیوار بدعا
و ندبه مشغولند و من با دیدن این منظره
و اینکه حضرت موسی هم مورد احترام
مسلمین میباشد پای دیوار رفته بطریق
مسلمانی مشغول خواندن فاتحه بودم فوراً
یکی از حاخامها آمده بزبان یهودی چیزهایی
پرسیده معلوم شد از نداشتن عرقچین کوچک
بسر که رسم یهود است و غیر کلبی کسی
نہاید در آن مراسم آنجا شرکت نماید

علاوه بر این هنوز هم در این ممالک واحد پول لیر از اسکناس کاغذی و پول فلزی معمول و متداول میباشد

۸- بغیر از شهر تل‌او یو پایتخت فعلی

در کنار دریا و چسبیده بشهر قدیمی یافا که هموار و جلگه میباشد شهرستان قدس و خلیل و حیفا که من دیدم کوهستانی میباشد .

۹- شهر بندری حیفا یک شهر اروپائیت

با سیصد چهارصد هزار نفوس در ۱۰ فرسخی پایتخت در زمین کوهستانی که بیشتر خانه‌ها در ارتفاعات و سینه کوه مشجر جنگلی بنا شده من برای زیارت قبور انبیاء که در آن حوالی بودند رفتم متأسفانه بواسطه کسالت مزاج نتوانستم بمزار آنان برسم از مختصات این شهر مقبره بابو بهاء میباشد که در سینه کوه توی عمارات شهر با گنبد طلائی رنگ و هشت پنجره از دور مشخص است و هم‌روزه عده زیادی توریست و علاقمندان از آن دیدن میکنند و بهائیه‌ها ارض موعود اینجا را میدانند .

۱۰- خلیل که خلیل الرحمن هم میگویند

در شش فرسخی پایتخت و مزار و مدفن حضرات ابراهیم و پسرش اسحق حدملت یهود و حضرت یعقوب و پسرش حضرت یوسف علیهم السلام میباشد - این شهر نیز بنظر من سی هزار نفوس دارد - عمارات قدیمی در سینه ارتفاعات کوچک که دور تا دور شهر را احاطه نموده بنا شده - دکانها بهمان سبک و سیاق قدیم و دکانداران روی سکو و زمین نشسته گویا عهد حضرت ابراهیم

علیه السلام میباشد کلاماً " یک شهر مذهبی است - مزارات در ارتفاع کنار خیابان وسطی شهر قرار گرفته و با دیوار بلند که مثل بیت المقدس با سنگهای مکعبی یک متری بالا آمده محصور میباشد که پله‌کان سنگی دارد و اینک شرح مختصر مزارات :

۱- مزار حضرت یوسف باطاق گنبدی زیبا و درهای آهنین بفاصله یک مسجد و رواق از مزار حضرت ابراهیم .

۲- مرقد و مزار حضرت ابراهیم دوم پیغمبر اولو العزم که شیخ الانبیاء نیز گویند چند قدم بطرف جنوب واقع و در کنار آن بفاصله ۷ متر قبر سارا عیال او مادر حضرت اسمعیل ذبیح اعلاء جد قریش میباشد .

۳- چند قدم پایین تر در زیر قبه و رواق جداگانه قبر حضرت یعقوب و بفاصله ۷ متر قبر بانو صدیقه عیال او میباشد .

۴- چند قدم پایین تر مسجد نسبتاً بزرگ باطاق و رواق عالی مزین بآیات شریفه قبر حضرت اسحق پیغمبر برادر حضرت اسمعیل و پسر حضرت ابراهیم و بهمان ترتیب بفاصله ۸/۷ متر قبر بانو رفقه عیال او میباشد که هر هفت قبر در زیر مقبره

که هر کدام باندازه یک اطاق کوچک میباشد قرار گرفته هر مقبره نیز باندره آهنی محصور شده و راز شبکه نرده نظاره و زیارت نموده نماز جماعت نیز در این مسجد بر پا میشود .

۱۱- هر ساعت دسته‌از توریستهای خارجی از ملل مختلفه امریکائی و اروپائی باراهنمایان خود وارد شده در تمام این

زیارتگاهها و مساجد کفشهای خود را از پا درآورده بازدید و زیارت نموده بتوضیحات راهنما گوش میدادند .

۱۲- زبان عبری و عربی و درثانی انگلیسی همه جارایج و این مزارات صرف نظر از جنبه جغرافیائی و دیپلماتی مثل مکه و مدینه و عتبات عالیات و شهر مشهد مقدس ماکه هزاران مسلمان خارجی از هند و پاکستان و افغان و ترک و تاتار زیارت آن میآیند مورد علاقه ملل مختلفه میباشند .

۱۳- با اینکه در نظر یهود و مسلمان و حتی مسیحیها شهر قدس و حریم بیت المقدس از چندین جهات که باختصار ذکر شد بیشتر مورد توجه است لیکن از نظر اهمیت مقابر موجود شهر خلیل که حضرت ابراهیم و اسحق پسرش و حضرت یعقوب و یوسف پسرش که آیات کثیره در قرآن مجید در شأن و منزلت ایشان نازل شده ابهت دیگر دارد .

این شهر کوچک نیز مثل شهر قدس کوهستانی و با چهل کیلو متر راه آسفالته بقدس متصل میشود . و در هر مزار غیر از یک نفر راهنما در داخل و یک پست پاسبان مسلح در بیرون مأمور دیگری ندیدم اتصالا وسایط نقلیه بین قدس و خلیل زوار و اهل محل را نقل و انتقال میدهند اتوبوس نفری سه و اتومبیل چهار تومان ونیم است .

۱۴- چه در تل آویو پایتخت و چه

شهر قدس یا اورشلیم مأمور راهنمایی در چهارراه هان دیدم عموماً بوسیله چراغهای الکترونیکی هدایت میشدند و در دو هفته مسافرت خود تصادف ماشینی نیز ندیدم نود درصد رفت آمدهای شهری با اتوبوس میباشد که پشت سرهم در ایستگاهها میروند - شاگرد شوfer و بلیط فروش در خیابان هم وجود ندارد همان یک نفر راننده کار سه نفر را میکند مگر در بعضی اتوبوسهای بزرگ که یک نفر بلیط فروش در داخل اتوبوس نشسته بلیط میفروشد - پول خورد فلزی فراوان و بحثی در این مورد نیست .

۱۵- متأسفانه بواسطه کسالت مزاج زیارت کلیسای بیت اللحم محل تولد حضرت عیسی علیه السلام مقدور نشد .

۱۶- در بین این چهار شهری که از کشور سرائیل دیدم (تل آویو - قدس - خلیل یا خلیل الرحمن - حیفا) شهر یا بندر حیفا از همه آباد تر بنظر رسید . و بطوریکه در صفحات قبل اشاره شد در واقع بغیر از مکه شهرهای مدینه و کربلا و نجف و سامره که از بعثت حضرت ختمی مرتبت شأن و شهرت یافته اند قسمت شمالی شبهه جزیره عربستان تا برسد بخاک مصر و آفریقای شمالی مهبط جبرائیل و وحی و انبیاء علیهم السلام بوده و از نظر طبیعت جغرافیائی نیز از بهترین نقاط کره ارض میباشد .